

Καλοτύχης.—Οἱ ἐργατικοὶ σύνδεσμοι εἶναι ὅταν ἀριθμὸς τις ἐργατῶν τῆς αὐτῆς τέχνης ἢ τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος συνεννοῦνται διὰ νὰ ζητήσουν αὐξήσιν μισθοῦ, ἀπεργία δὲ, ὅταν ἐννοοῦν νὰ ἐργασθῶσι μόνον ὑπὸ τοὺς ὅρους, οὓς ἀπαιτοῦν. Ἦτοι ἡ ἄρνησις, ἢ ἡ πραγματικὴ παύσις τῆς ἐργασίας λέγεται ἀπεργία (*grève*.)

Ἀλέξανδρος.—Εἶναι δικαίωμά μας.

Γέρω-Πέτρος.—Ἀναμφιβόλως. Εἶναι δικαίωμά σας, ὅχι ὅμως πάντοτε καὶ κέρδος σας. Συχνότατα, ὁ ἐργάτης ὑποχρεοῦται νὰ ἐνδῶσῃ αὐτοῦ δὲν ἐργασθῇ ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας ἢ καὶ τινὰς μῆνας. Ἐν τούτοις ὅμως ὅχι μόνον δὲν κατορθώνει τι ἀλλὰ καὶ δαπανᾷ τὰς οἰκονομίας του, ἐὰν ἔχῃ. Καὶ ἐὰν ἐπιτύχῃ μικράν τινα αὐξήσιν, τὴν ἀγοράζει πολὺ ἀκριβὰ καὶ πάντοτε δὲν τὴν διατηρεῖ.

Διδάσκαλος.—Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ὁ ἐργοστασιάρχης δὲν ἐργάζεται διὰ νὰ εὐχαριστηθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ πωλήσῃ. Ὁ ἀγοραστὴς ἢ ὁ καταναλωτὴς, ἀφ' ἐτέρου, δὲν ἀγοράζει διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν πωλητὴν, ἀλλὰ διότι ἐπιθυμεῖ νὰ προμηθευθῇ τὸ προσφερόμενον ἐμπόρευμα. Τὸ ἀγοράζει λοιπὸν εἰς τὴν δεῖνα τιμὴν, ὅχι ὅμως καὶ εἰς τὴν δεῖνα. Ἐὰν δὲν συγκατανεύῃ νὰ πληρώσῃ τιμὴν τινα, ὁ πωλητὴς σπανίως δύναται νὰ τὸν ἀναγκάσῃ, ἐνῶ ὁ καταναλωτὴς σχεδὸν πάντοτε κατορθώνει τὸν πωλητὴν νὰ ἐκπέσῃ τὴν τιμὴν. Κατὰ συνέπειαν, ὁ ἐργοστασιάρχης μὴ δυνάμενος νὰ ὑψώσῃ ὅσον θέλει τὴν τιμὴν τοῦ ἐμπορεύματος, δὲν δύναται ἐπίσης καὶ νὰ ὑψώῃ πάντοτε τὰ ἡμερομίσθια.

Καλοτύχης.—Προτιμᾷ μᾶλλον νὰ κλείσῃ τὸ κατὰστημά του παρὰ νὰ ἐργάζεται μὲ ζημίαν.

Ἀλέξανδρος.—Ἀλλ' ἐὰν ὁ ἐργάτης δὲν κερδίξῃ ἀρκετὰ διὰ νὰ ζήσῃ;

Καλοτύχης.—Ὅλοι οἱ ἐργάται δὲν ἔχουν ἀρκετοὺς μισθοὺς, τοῦτο εἶναι ἀληθές· πολλάκις ὅμως καὶ ὀκνηροὶ τινες δὲν ἐργάζονται ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι δὲν κερδίζουν ἀρκετὰ.

Γέρω-Πέτρος.—Καὶ αἱ ἀνωφελεῖς δαπάναι;

Διδάσκαλος.—Πρέπει νὰ εἰξεύρῃ τις νὰ ζῇ μὲ οἰκονομίαν, ἐὰν δὲν δύναται νὰ ἀλλάξῃ ἐπάγγελμα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, μόνον ἐκ τῆς προόδου, τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος τῆς κατασκευαζομένης ἐργασίας ὀφείλει νὰ περιμένῃ σπουδαίαν βελτίωσιν καὶ διαρκῆ ἐν τῇ θέσει του ἕκαστος.

Ὁ συνεταιρισμὸς ἢ ἡ συνεργασία.

Ἀλέξανδρος.—Δὲν πιστεύετε λοιπὸν εἰς τὴν συνεργασίαν;

Διδάσκαλος.—Πιστεύω μόνον ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ θρησκευτικὰ πράγματα· ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ, φίλε μου, ἐπιθυμῶ νὰ μαρθάνω· παρατηρῶ λοιπὸν τὰ πράγματα καὶ ἀποταμιεύω τὴν πεῖραν.

Παραδείγματός χάριν, ὅταν θέλω νὰ μάθω

ἐὰν ἦναι ἀληθές ὅτι καίεται τις ἐγγίζων τὸ πῦρ, πλησιάζω τὸν δάκτυλον· ἐὰν θέλω νὰ μάθω ἂν ἦναι προτιμότερον τὰ γεώμηλα νὰ φυτεύωνται ἀκέραια ἢ εἰς τεμάχια, φυτεύω καὶ κατὰ τοὺς δύο τρόπους καὶ συγκρίνω τὰ προϊόντα.

Τὸ αὐτὸ θὰ πράξω καὶ διὰ τὴν συνεργασίαν. Θὰ κρίνω ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων.

Πέτρος.—Τί εἶναι ἡ συνεργασία;

Διδάσκαλος.—Ἡ συνεργασία σημαίνει συνεταιρισμόν. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι συμβουλευόντες τὴν συνεργασίαν. Νομίζουν ὅτι οἱ ἐργάται συνεταιριζόμενοι μεταξὺ τῶν, ἀντὶ νὰ ἐργάζωνται διὰ λογαριασμόν ἐργολάβου τινος, θὰ ἐκέρδιζον περισσότερα καὶ θὰ ἦσαν εὐτυχέστεροι.

Γέρω-Πέτρος.—Ἐὰν ἡ βροχὴ καὶ ὁ καλὸς καιρὸς δὲν ἐρχονται ὅταν πρέπη, ἡ συνεργασία θὰ ὠριμάσῃ τὰς ὁπώρας; Ὅταν γείνῃ πόλεμος, μήπως ἡ συνεργασία ἐμποδίζει τὴν πυρκαϊάν τῆς οἰκίας;

Ἀλέξανδρος.—Εἰξεύρω ὅτι εἶσαι κατὰ τῆς συνεργασίας.

Γέρω-Πέτρος.—Μήπως σὺ εἶσαι ὑπὲρ αὐτῆς; Ὅμιλεῖς μόνον, ἀλλὰ δὲν λαμβάνεις μέρος εἰς συνεταιρικὴν τινα ἑταιρίαν. Ὑπάρχουσι πολλοὶ ἄνθρωποι ὅπως σὺ, οἱ ὁποῖοι συμβουλευοὺν εἰς τοὺς ἄλλους ὅ,τι δὲν θέλουν νὰ πράξουν οἱ ἴδιοι.

Ἀλέξανδρος.—Διότι δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ λάβω μέρος.

Διδάσκαλος.—Εἰμαι ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἀκολουθοῦν εὐχαρίστως τὸ λόγιον τοῦ Εὐαγγελίου: «Πάντα ἐξετάζετε τὸ καλὸν κατέχετε.» Ὡστε δὲν θέλω νὰ ὀμιλήσω περὶ τῆς συνεργασίας πρὶν γείνουν πολλοὶ ἐπ' αὐτῆς δοκιμαί. Ὅλιγοι ἐπέτυχον καὶ πολλοὶ ἀπέτυχον. Οὐχ ἤττον, ἴσως εἶναι ἀκόμη πολλοὶ ἐνωρὶς διὰ νὰ κρίνῃ τις· ἐὰν ὅμως θέλετε, σᾶς λέγω τὰς ἐπὶ τούτῳ σκέψεις μου.

Ὁλοι.—Ναί, ναί, νὰ μᾶς τὰς εἰπῇτε.

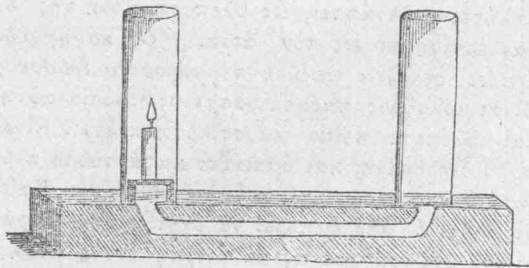
Διδάσκαλος.—Πρῶτον, ἐκέφθην ὅτι συνεταιρίζεται τις διὰ νὰ κάμῃ μόνον τὰ πράγματα ἐκεῖνα ἅτινα μόνος του δὲν δύναται νὰ κατασκευάσῃ. Ἐὰν μόνος μου δύναμαι νὰ κατασκευάσω τι ὅπερ θὰ μ' ἀποφέρῃ ὃ δρ. δὲν θὰ συνεταιρισθῶ μετ' ἄλλου διὰ νὰ μοιρασθῶ τὰς ὁ ταύτας δραχμάς.

Ὁ συνεταιρισμὸς λοιπὸν προέρχεται ἐξ ἀνάγκης· εἴτε διότι δὲν ἔχει τις ἀρκετὰ χρήματα, εἴτε διότι δὲν ἦναι ἀρκετὰ ἰσχυρὸς, ἢ ἱκανὸς διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἔργον τι μόνος του.

Οὐδεὶς ἀγαπᾷ τὸν συνεταιρισμόν, διότι οἱ σύντροφοι εἶναι συγχρονῶς καὶ κύριοι.

Ἐπειτα, ἐν τῷ συνεταιρισμῷ πολλάκις ἕκαστος θέλει καὶ νὰ διευθύνῃ, καὶ δὲν κατορθοῦται πάντοτε ἡ συνενόησις· βεβαίως εἰς πρέπει νὰ διευθύνῃ, ἀλλ' οὗτος πρέπει νὰ εἰξεύρῃ νὰ διευθύνῃ, νὰ κατασκευάζῃ καὶ νὰ πωλῇ.

Τέλος, εἰς τὰς ἑταιρίας ταύτας παραδέχον-

Σχ. 50.

τοῦ ὁποίου ἰδοῦ ἡ σύνθεσις. Τὴν σανίδα ταύτην ἐτρύπησα διὰ σωλῆνος, οὗ τὰ δύο ἄκρα ἀπολήγουσιν εἰς τὴν ἄνω αὐτῆς ἐπιφάνειαν. Ἐπάνω εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν ἄκρων τούτων θέτω ἀνὰ ἓνα ὑάλινον κύλινδρον, ὥστε οἱ δύο κύλινδροι συγκοινωνοῦσι διὰ τοῦ σωλῆνος. Ἐντὸς τοῦ ἐνὸς κυλίνδρου θέτω κηρίον, καὶ βλέπετε ὅτι καίει ἄριστα, διότι ὁ ἀήρ ὅστις τὸ τρέφει καταβαίνει διὰ τοῦ κενοῦ κυλίνδρου, διέρχεται διὰ τοῦ σωλῆνος, καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸν ἄλλον κύλινδρον τὸν περιέχοντα τὸ κηρίον. Ἄν κλείσω τὴν ὀπὴν δι' ἧς διέρχεται ὁ ἀήρ, ἢ καλύψω ἄνωθεν τὸν ἄλλον κύλινδρον, βλέπετε ὅτι παύει ἡ καύσις, διότι ἀφαιρῶ τὰ νέα ἐφόδια τοῦ ἀέρος. Τί συμπεραίνομεν ἐκ τούτου; ὅτι ἀπαιτεῖται ἀτμοσφαιρικός ἀήρ διὰ τὴν καύσιν. Εἰς ἓν προηγούμενον πείραμα σᾶς ἔδειξα τὸν ἀέρα ἐνὸς κηρίου μεταβαίνοντα εἰς ἄλλο κηρίον. Θὰ μοὶ ἐχρειάζετο ὄργανον πολὺ περιπεπλεγμένον διὰ νὰ εἰσαγάγω εἰς τὸν κενὸν κύλινδρον τὸν ἀέρα τὸν προσερχόμενον ἐκ κηρίου καίοντος. Ἄν ἤμπορούσα νὰ τὸ κατορθώσω, θὰ ἐβλέπετε τὸ κηρίον τοῦτο τὸ καίον ἐντὸς τοῦ ἄλλου κυλίνδρου, νὰ σβεσθῇ. Διατί; διότι ὁ ἀήρ ὃν θὰ εἰσῆγον εἰς τὸν κύλινδρον δὲν θὰ εἶχεν ὀξυγόνον· τὸ ὀξυγόνον αὐτοῦ εἶχε κατ' ἑαυτὸν τὸ κηρίον, γερούμενον ὀξυγονικοῦ ἀέρος, σβύνεται. Ἀλλ' ἐπίσης θὰ σβεσθῇ τὸ κηρίον καὶ ἂν εἰς τὸν κενὸν κύλινδρον εἰσαγάγω τὴν ἀναπνοήν μου· ὅχι ἂν φυσήσω τὴν φλόγα· αὐτὴ μόνη ἡ πνοή μου ἀρκεῖ ὅπως τὴν σβύσῃ. Θ' ἀνοίξω τὸ στόμα μου ἐπὶ τῆς ὀπῆς τοῦ κενοῦ κυλίνδρου· διόλου δὲν θὰ φυσήσω, ἀλλὰ μόνον θ' ἀφήσω νὰ εἰσέλθῃ ὁ ἀήρ τῶν πνευμόνων μου. Ἰδοῦ τὸ ἀποτέλεσμα. Δὲν ἐφύσησα τὸ κηρίον· μόνον ἀπὸ τούτου τοῦ κυλίνδρου μετέβη εἰς τὸν ἄλλον ὁ ἀήρ τοῦ στήθους μου, καὶ ἐσβυσε τὸ κηρίον. Λοιπὸν φαίνεται ὅτι καὶ ὁ ἀήρ οὗτος δὲν ἔχει ὀξυγόνον διὰ νὰ θρέψῃ τὴν καύσιν. Τὸ ὀξυγόνον αὐτοῦ τὸ ἀφῆρσαν οἱ πνευμόνες μου. Εἶδετε ὅτι ἐχρειάσθη ὀλίγος καιρὸς ἕως ὅτου διαφθαρῇ ὁ ἀήρ περὶ τὸ κηρίον. Αὐτὸ κατ' ἀρχὰς ἐξηκολούθει νὰ καίῃ· ἐσβυσεν ὅμως ἅμα ἐφθασε μέχρις αὐτοῦ ἡ πνοή μου.

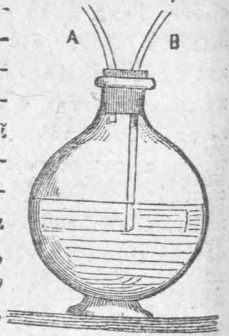
Τώρα θὰ σᾶς δεῖξω ἄλλο ὅμοιον πείραμα, διότι πρόκειται περὶ σπουδαίου ἀντικειμένου. Ἰδοῦ κώδων κάτωθεν ἀνοικτὸς περιέχων καθαρὸν ἀέρα, ὡς δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν ἂν βυθί-

Σχ. 51.

σωμεν εἰς αὐτὸν ἢ κηρίον καίον ἢ φωταέριον. Κλείω ἄνωθεν τὸν κώδωνα, καὶ θέτω μόνον εἰς τὸ πόμα μικρὸν σωληνίσκον, δι' οὗ νὰ ῥοφήσω τὸν ἀέρα. Πρὸς τοῦτο θέτω τὸν κώδωνα ἐντὸς ὕδατος—βλέπετε πῶς—καὶ, ἂν μόνον ὁ κώδων εἶναι ἄνωθεν καλῶς κεκλεισμένος, μοὶ εἶναι εὐκολὸν νὰ ῥοφήσω ὅλον τὸν ἀέρα ὃν περιέχει, καὶ ἔπειτα πάλιν νὰ τὸν ἐκπνεύσω ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἀγγείου. Ἐπειτα τὸν ἐξετάζομεν, καὶ θὰ ἰδῆτε τὸ ἀποτέλεσμα. Ὅτι εἰσπνεύσα, καὶ ἔπειτα πάλιν ἐξέπνευσα τὸν ἀέρα, τὸ εἶδετε, διότι εἶδετε ὅτι τὸ νερὸν ὑψώθη εἰς τὸν κώδωνα, καὶ ἔπειτα πάλιν κατέβη. Τώρα ἂς θέσωμεν φῶς εἰς τὸν ἀέρα τοῦτον, διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὴν φύσιν αὐτοῦ. Τὸ φῶς ἐσβέσθη! Μία μόνη εἰσπνοή εἶδετε ὅτι ἐντελῶς ἠλλοίωσεν αὐτὸν τὸν ἀέρα, ὥστε εἶναι περιττὸν νὰ τὸν εἰσπνεύσω καὶ ἐκ δευτέρου, καὶ θὰ μοὶ ἦτον καὶ ἐπικίνδυνον. Θὰ ἀνέπνεον ἀέρα ἐξ οὗ οἱ πνευμόνες μου ἀφῆρσαν ἤδη τὸ ὀξυγόνον, ὅστις δὲν ἔχει ἄλλο ὀξυγόνον νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐπομένως θανατηφόρον. Ἀφ' οὗ εἶδετε αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, ἐννοεῖτε τώρα διατί εἶναι ἀναγκαῖον φροντίς νὰ γίνεταί ὥστε αἱ πτωχαὶ οἰκογένειαι νὰ μὴ κατοικῶσιν, ὡς πολλάκις συμβαίνει, εἰς ὑπόγεια μὴ διαπνεόμενα, ὅπου ἀναπνεύουσι πολλάκις τὸν ἴδιον ἀέρα, διαφθειρόμενον ὑπὸ τῆς ἀναπνοῆς των. Ἀφ' οὗ μία μόνη εἰσπνοή τόσον διαφθεῖρει τὸν ἀέρα, ἐννοεῖτε πόσον ὁ καθαρὸς ἀτμοσφαιρικός ἀήρ εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ἄς ἐξακολουθήσωμεν τὰς ἐρεῖναις ἡμῶν, καὶ ἂς ὑποβάλωμεν καὶ τὸ ἀσβεστόνερρον εἰς ὁμοίαν ἐξέτασιν. Τὸ σφαιροειδὲς τοῦτο ἀγγεῖον περιέχει ἀσβεστόνερρον. Ἐγείν δὲ δύο σωληνίσκους, καὶ δι' αὐτῶν θὰ ἰδῶμεν τὸ ἀποτέλεσμα ἀποτελεῖ ἐπὶ τοῦ ὕδατος τούτου ὁ καθαρὸς ἀήρ καὶ ὁ ἀήρ ὃν ἀνεπνεύσαμεν. Βλέπετε ὅτι διὰ τούτου τοῦ σωλῆνος, Α, ἤμπορῶ νὰ εἰσπνεύσω τὸν ἀέρα τὸν ἐπιπλέοντα ἐπὶ τοῦ ἀσβεστονέρου, ὡς καὶ

Σχ. 52.